

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 80/06-76

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. septembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť M. C., N., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a sp. zn. Z-2-1 T 90/92 (pôvodne v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 6/82) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 36/04 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a sp. zn. Z-2-1 T 90/92 a Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 36/04 p o r u š i l i základné právo M. C. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej

záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. M. C. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 650 000 Sk (slovom šesťstopäťdesiatisíc slovenských korún), ktorú je jej Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 36/04 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

4. M. C. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 21 745 Sk (slovom dvadsaťjedentisíc sedemstoštyridsaťpäť slovenských korún), ktorú je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právnej zástupkyne JUDr. L. K., B., v sume 11 991 Sk (slovom jedenásťtisíc deväťstodeväťdesiatjeden slovenských korún), a na účet jej právnej zástupkyne JUDr. I. R., K., v sume 9 754 Sk (slovom deväťtisíc sedemstopäťdesiatštyri slovenských korún), všetko do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 15. marca 2006 č. k. I. ÚS 80/06-50 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť M. C. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a sp. zn. Z-2-1 T 90/92 (pôvodne v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 6/82) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 36/04.

1.1 Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka, matka zavraždenej Ľ. C., je v procesnom postavení poškodenej účastníčkou súdnych konaní vedených krajským súdom pod sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a sp. zn. Z-2-1 T 90/92 a konania vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 4 To 36/2004. Skutok, ktorý je predmetom trestného konania sa stal pred 28 rokmi a keďže uvedené súdy dodnes právoplatne vo veci nerozhodli, sťažovateľka žiadala o prešetrenie zbytočných prietáhov v uvedených konaniach krajského súdu a najvyššieho súdu. V sťažnosti poukázala na to, že krajský súd už v predmetnej veci rozhodol odsudzujúcim rozsudkom sp. zn. 1 T 6/82 z 22. septembra 1982, ktorý bol následne potvrdený uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 17/83 z 25. apríla 1983. Najvyšší súd Českej a Slovenskej Federatívnej republiky (ďalej len „najvyšší súd ČSFR“) však rozsudkom sp. zn. 2 Tzf 5/90 z 19. októbra 1990 uznesenie najvyššieho súdu z 25. apríla 1983 zrušil, pretože dospel k záveru, že uznesením a konaním, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, bol porušený zákon v neprospech obvinených. Dňa 10. decembra 1990 bolo uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu ČSFR doručené krajskému súdu, aby vec znovu prerokoval a o nej rozhodol. Vec bola na krajskom súde zaevidovaná pod sp. zn. 1 T 36/90. Predmetné konanie od roku 1990 nebolo právoplatne skončené, čím sa podľa sťažovateľky neúmerne predlžuje stav jej právnej neistoty.

1.2 Sťažovateľka podaním z 21. septembra 2005 doplnila svoju sťažnosť, v ktorom uviedla, že v „*pôvodnom konaní*“ si uplatnila svoj nárok na náhradu škody a ďalej dodala: „(...) *Postavenie sťažovateľky, resp. ohrozenie jej základných práv a slobôd, sa nevyčerpáva konaním o náhrade škody, či už v rámci adhézneho alebo občianskoprávneho konania. A to vzhľadom k osobitným okolnostiam tohto prípadu.*

Sťažovateľka totiž netrpí, resp. neutrpela psychickú ujmu výlučne v dôsledku toho, že dodnes nebolo skončené adhézne konanie. Rovnako nemožno zúžiť jej psychickú ujmu na skutočnosť, že konanie je traumatizujúce svojou dĺžkou. Mimoriadna dĺžka konania

v spojení s inými okolnosťami viedla k tomu, že sťažovateľka už tridsať rokov čelí každý rok, každý mesiac otázkam priateľov, známych, novinárov. Príspevky v televízii, ako aj články v tlačových médiách by bolo možné počítať doslova na niekoľko tisíc. Minulý rok bol dokonca natočený celovečerný film. Všetko o jednej téme, a to okolnosti zavraždenia sťažovateľkinej dcéry. Sťažovateľka musela čeliť aj nepríjemným telefonátom a obvineniam blízkych príbuzných obvinených, a to opakovane, rozpadlo sa jej manželstvo. Sťažovateľka uviedla v rozhovore pre televíznu stanicu, že za posledných tridsať rokov neuplynula ani jedna hodina, kedy by sa myšlienkami nevrátila k zavraždeniu jej dcéry. Neustále otváranie celej kauzy súdom vyvoláva už tridsať rokov záujem médií, televízií, tlače, rozhlasu atď. Pre sťažovateľku je každý článok a fotografia z miesta činu bolestnou záležitosťou. (...)

Viac ako 29 rokov trvajúce konanie neumožnilo sťažovateľke sa psychicky zotaviť a usporiadať svoj život. Dnes je skutočnosť neprímerane dlhého konania pre sťažovateľku rovnakým zásahom do jej osobnostných práv ako bolo samotné zavraždenie jej dcéry. Zásah pričítateľný štátu má už takmer rovnakú intenzitu ako udalosť z roku 1976 spôsobená obžalovanými. (...)

1.3 Podaním doručeným ústavnému súdu 15. novembra 2005 sťažovateľka oznámila, že ukončila právne zastúpenie v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. L. K. a zároveň v danej veci splnomocnila na právne zastúpenie advokátku JUDr. I. R.

1.4 Novozvolená právna zástupkyňa sťažovateľky upresnila pôvodné podanie sťažovateľky, ktorého obsahu sa pridrižovala, pričom podaním doručeným ústavnému súdu 2. decembra 2005 uviedla najmä, že: „...sťažovateľka považuje za potrebné podotknúť, že vzhľadom na preukázanie skutočnosti, že si ako poškodená uplatnila právo na náhradu škody v konaní, v ktorom došlo a dochádza k porušeniu môjho práva, niet pochybnosti o tom, že toto konanie je potrebné posudzovať ako konanie o mojich právach a záväzkoch v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru. Poukazujem na rozsudok Európskeho Súdu pre ľudské práva vo veci K. a K. proti Slovensku, sťažnosť č. 56195/00. (...).

Podotýkam, že sťažovateľka samotná predmetné konanie vnímala už od roku 1981 ako súčasť konania týkajúceho sa jej súkromného a rodinného života, keď v podaní

obsiahnutom na čl. 1957 a 1958 upozorňuje na to, ako výrazne a nenapraviteľne zasiahla smrť dcéry do jej života, aj do života celej jej rodiny. (...)“

1.5 Sťažovateľka napokon navrhla, aby ústavný súd po prerokovaní veci rozhodol týmto nálezom:

„Právo sťažovateľky

- na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR,*
- na prejednanie veci v primeranej lehote zakotveného v čl. 6. ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,(...)*
- v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pôvodne pod sp. zn. 1 T 6/82, v súčasnosti pod sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a sp. zn. Z-2-1 T 90/92 a na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 To 36/2004 bolo porušené.*

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Krajskému súdu v Bratislave a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní vyššie uvedených právach sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 5.000.000,- Sk.

Odporcovia sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania. “

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k prijateľnosti sťažnosti na ďalšie konanie písomne vyjadril zástupca krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu:

a) krajský súd, zastúpený JUDr. T. K., ktorý bol poverený riadením krajského súdu listom sp. zn. Spr. 3154/2005 z 22. februára 2005,

b) najvyšší súd zastúpený jeho predsedom JUDr. M. K. listom sp. zn. KP 8/05 z 9. marca 2005.

2.1 JUDr. T. K. okrem prehľadu procesných úkonov vykonaných krajským súdom v napadnutých konaniach, uviedol najmä, že:

„(...) Dňa 10. 12. 1990 bolo tunajšiemu súdu zaslané rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSFR sp. zn. 2 Tzf 5/90, ktorým bola trestná vec obžalovaného R. B. a spol. zrušená

a vrátená Krajskému súdu v Bratislave na nové prejednanie a rozhodnutie a vec bola zapísaná pod sp. zn. 1 T 36/90 a následne pridelená predsedovi senátu V. V. (...)

...treba uviesť, že v predmetných trestných veciach došlo k prietahom v konaní hneď po zrušení právoplatného rozsudku Najvyšším súdom ČSFR. To bolo zapríčinené jednak námietkami zaujatosti obvinených voči predsedovi senátu V. V., neoznámením mien obhajcov, ale aj nečinnosťou sudcu V. V. (...)

Došlo k prietahom aj po tom, ako vec bola pridelená na vybavenie JUDr. Š. G., ktorý v uvedenom období mal aj dlhodobú práceneschopnosť, mal pozastavenú funkciu sudcu pre trestné stíhanie.

Vedenie súdu však určilo (iných) predsedov senátov, ktorí (á) však v merite veci vzhľadom na dôkladnú potrebu štúdia spisu neurobili žiadne dôležité úkony (...). Posledné pojednávanie malo byť v marci 2003, ktoré ale pre hospitalizáciu a operáciu prísediaceho člena senátu bolo odročené a termín pojednávania je určený jednak na september 2003 a október 2003. (...)

...dňa 20. januára 2004 senát Krajského súdu v Bratislave vyniesol odsudzujúci rozsudok. Po vypracovaní rozsudku a doručení jeho písomných vyhotovení procesným stranám, bol spisový materiál koncom apríla 2004 predložený z dôvodu podania odvolania obžalovaných, ale i krajského prokurátora Najvyššiemu súdu SR.

(...) Je však pravdou, že po 28-ich rokoch od spáchania žalovaného skutku, vec nie je právoplatne skončená, ako aj to, že táto tragická udalosť mimoriadne poznamenala život celej rodiny poškodenej, pričom smrť mladého dievčaťa (ľudský život) sa nedá vyčíslit' ani peniazmi.

V poslednom období súdneho konania tunajší krajský súd vo veci plynule konal, bol vyneseny aj odsudzujúci rozsudok, ktorý však doposiaľ nie je právoplatný (...).“

2.2 Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení uviedol najmä, že:

„(...) V konaní o odvolaní pred Najvyšším súdom SR obžalovaní a obhajcovia sedemkrát dopĺňali dôvody odvolania obžalovaných v dobe od 28. apríla 2004 do 8. novembra 2004.

Spis študovali dvakrát obhajcovia a jedenkrát obžalovaný.

Trestné kolégium Najvyššieho súdu SR je od začiatku roku 2004 trvalo

poddimenzované v dôsledku čoho nie je spôsobilé v primeraných lehotách rozhodovať o riadnych opravných prostriedkoch. Prednostne vybavuje väzobné veci, vrátane agendy Špeciálneho súdu a sťažnosti pre porušenie zákona podané v neprospech obvinených.

Z týchto dôvodov nebolo v predmetnej veci doteraz rozhodnuté. Predseda senátu, ktorý má vec podľa Rozvrhu práce Najvyššieho súdu SR pridelenú predpokladá, že vo veci bude nariadený termín verejného zasadnutia v druhom polroku 2005. “

3. K prijatej sťažnosti na ďalšie konanie sa písomne vyjadrili všetci účastníci konania:

a) krajský súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. D. K. listom sp. zn. Spr. 3154/05 z 29. mája 2006,

b) najvyšší súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. M. K. listom sp. zn. KP 8/05-10 z 31. mája 2006,

c) právna zástupkyňa sťažovateľky listom z 29. júna 2006.

3.1 Predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení uviedla, že k vecnej stránke prijatej sťažnosti sa v súčasnej dobe nevie vyjadriť, pretože celý spisový materiál sa od 22. apríla 2004 nachádza na najvyššom súde. Dňa 29. júna 2006 oznámila ústavnému súdu, že krajský súd súhlasí s upustením od verejného pojednávania o predmetnej sťažnosti.

3.2 Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení uviedol najmä, že:

„...po vecnej stránke sa v celom rozsahu stotožňujeme s našim vyjadrením z 9. marca 2005, sp. zn. KP 8/05...

Vzhľadom na plynutie času dodávame, že verejné zasadnutie, ktoré bolo určené na 3. mája 2006 muselo byť odročené vzhľadom na to, že obvinený A. vypovedal plnú moc obhajcovi Dr. K., zvolil si nového obhajcu Dr. K., ktorý sa ale na uvedené verejné zasadnutie (3. mája 2006) bez ospravedlnenia nedostavil.

Predseda senátu určil nový termín verejného zasadnutia na 27. septembra 2006, pričom zároveň (aby zamedzil prípadnej technickej obštrukcii) ustanovil obvinenému A. aj náhradného obhajcu.

Zároveň oznamujeme, že súhlasíme s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

3.3 Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom stanovisku k uvedeným vyjadreniam súdov medzi inými uviedla, že:

„(...) Sťažovateľka súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v jej veci.

(...) Z vyjadrení Krajského súdu v Bratislave je zrejmé, že tento súd nespochybňuje skutočnosť, že v konaní sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a sp. zn. Z-2-1 T 90/92, pôvodne vedenom pod sp. zn. 1 T 6/86, došlo k prieťahom a že toto konanie trvá neprimerane dlho.

Vecou, ako som na to už poukázala v predchádzajúcich konaniach, sa ústavný súd na základe sťažnosti obžalovaných zaoberal a vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 32/03 zo dňa 12. 11. 2003 rozhodol, že právo obžalovaných na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru a na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a podľa článku 48 ods. 2 Ústavy SR bolo postupom Krajského súdu v Bratislave porušené. Krajskému súdu prikázal konať bez zbytočných prieťahov a priznal každému z obžalovaných, s výnimkou R. B., po 300.000,- Sk, pričom R. B. priznal primerané finančné odškodnenie vo výške 500.000,- Sk.

Sťažovateľka sa plne stotožňuje so skutkovými a právnymi dôvodmi tohto rozhodnutia ústavného súdu, ku ktorým navyše považuje za potrebné uviesť nasledujúce skutočnosti:

Ústavný súd v citovanom rozhodnutí uviedol, že sťažovatelia samotní neprispeli k dĺžke konania, aj keď je pravdou, využívajúc svoje procesné práva, robili úkony, ktoré síce objektívne vyplývali na celkovú dĺžku napadnutých konaní, ale vzhľadom na ich charakter a dobu potrebnú na ich vyriešenie, tieto považoval za zanedbateľné a v žiadnom prípade nie za postačujúce ako dostatočné argumenty na ospravedlnenie terajšej dĺžky konania v oboch napadnutých konaniach.

V tejto súvislosti chcem zdôrazniť, že sťažovateľka nijakým spôsobom, ani využívaním svojich procesných práv, neprispela k predĺženiu konania, ani svojimi úkonmi nevyvolala žiadnu prekážku plynulosti konania.

Krajský súd v Bratislave dňa 20. 1. 2004 vyniesol vo veci sp. zn. Z-2-1 T 36/90 rozsudok, ktorým uznal obžalovaných za vinných zo spáchania trestného činu vraždy,

znásilnenia a obmedzovania osobnej slobody, ktorého sa dopustili voči dcére sťažovateľky.

Pokiaľ ide o vec proti obžalovanému R. B. sp. zn. Z-2-1 T 90/92, konanie bolo prerušené a dňa 1. 4. 2003 bol spis odovzdaný znaleckému ústavu - Lekárskej fakulte Univerzity Komenského z dôvodu zistenia, či je obžalovaný spôsobilý chápať zmysel trestného konania, kde sa v súčasnosti podľa vyjadrenia Krajského súdu v Bratislave spis nachádza.

(...) Ako je zrejmé z vyjadrení súdov, od apríla 2004 sa spis nachádza na Najvyššom súde SR. K dnešnému dňu, teda ani po dvoch rokoch a dvoch mesiacoch, nebolo o odvolaní v predmetnej veci rozhodnuté. Sťažovateľka považuje za potrebné uviesť, že citovaný nález ústavného súdu bol vydaný dňa 12. 11. 2003. Už v tom čase bolo teda zrejmé, že konanie trvá neprimerane dlho a vznikajú v ňom zbytočné prieťahy. Napriek tomu, že príkaz ústavného súdu v predmetných veciach konať bez zbytočných prieťahov bol uložený Krajskému súdu v Bratislave, nie je možné posudzovať postup odvolacieho súdu, teda Najvyššieho súdu SR bez zreteľa na uvedené skutočnosti. Najvyššiemu súdu SR totiž v čase, keď mu vec bola Krajským súdom v Bratislave postúpená, bolo z obsahu spisu zrejmé, aký dlhý čas konanie trvá a ako postupovalo. Napriek tomu, ani po viac než dvoch rokoch, o odvolaniach, (...) nerozhodol.

Sťažovateľka je presvedčená, že skutočnosti uvádzané vo vyjadreniach Najvyššieho súdu SR zo dňa 9. 3. 2005 a 31. 5. 2006 nie sú takými, ktoré by boli spôsobilé ospravedlniť viac než dva roky trvajúce konanie na odvolacom súde. Podľa názoru sťažovateľky je nepodstatné, koľkokrát dopĺňali obžalovaní odvolanie, ani to, koľkokrát študovali spis obhajcovia a obžalovaní. Žiadna táto okolnosť nemá vplyv na dĺžku odvolacieho konania. Ako je zrejmé z vyjadrenia zo dňa 9. 3. 2005, najvyšší súd v tom čase, teda ani po roku vo veci ani len nenariadil verejné zasadnutie o odvolaní.

V ďalšom svojom vyjadrení zo dňa 31. 5. 2006 Najvyšší súd SR opäť neuviedol žiadne relevantné skutočnosti okrem toho, že za celý čas dvoch rokoch bolo vo veci nariadené jedno verejné zasadnutie, ktoré muselo byť odročené vzhľadom na to, že jeden z obvinených vypovedal plnú moc svojmu obhajcovi.

Vzhľadom na charakter a obsah odvolacieho konania, sťažovateľka považuje jeho dĺžku za neprimeranú a za nepochybné, že v ňom dochádza k prieťahom. So zreteľom na prv zdôraznené skutočnosti, považuje takýto postup odvolacieho súdu za ničím

neospravedlivo a v rozpore s článkom 6 ods. 1 vety prvej Dohovory a s článkom 48 ods. 2 Ústavy SR.

Vo vzťahu ku konaniam na obidvoch stupňov súdov (...) aj keď sa jurisdikcia ústavného súdu vzťahuje až na obdobie po 15. 2. 1993, je potrebné prihliadať na celkovú dĺžku konania... Možno teda skonštatovať, že konanie, ktoré začalo 10. 12. 1990, nie je doposiaľ ani po 15 a pol roku právoplatne skončené. (...)

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní - vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou týchto základných práv - ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu spisu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 32/03, ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav napadnutých konaní vedených krajským súdom pod sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a sp. zn. Z-2-1 T 90/92 a najvyšším súdom pod sp. zn. 4 To 36/04 najmä po 15. februári 1993, pretože ústavný súd chráni ústavnosť (ratione temporis) spôsobom, ktorý upravuje ústava a zákon o ústavnom súde, pričom zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 15. februára 1993 a neobsahuje ustanovenie o spätnej účinnosti, preto ústavný súd nemá oprávnenie konať a rozhodovať o porušení práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ku ktorému došlo pred 15. februárom 1993 (napr. I. ÚS 81/03).

1. Chronológia úkonov vo veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. Z-2 1 T 36/90

- 10. december 1990 - trestná vec obžalovaného R. B. a spol. bola krajskému súdu vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie, vec bola zapísaná pod sp. zn. 1 T 36/90 a pridelená predsedovi senátu V. V.,
- 19. december 1990 - krajský súd vyzval obžalovaných, aby do 15 dní oznámili, či ich budú naďalej obhajovať tí obhajcovia, ktorí ich obhajovali na verejnom zasadnutí na najvyššom súde ČSFR. Kancelária súdu prípis obžalovaným expedovala toho istého dňa,
- 8. február 1991 - predseda senátu krajského súdu zaslal Úradovní pre pasovú a cudzineckú agendu B. vyjadrenie, že nemá námietky proti vydaniu cestovných pasov obžalovaným R. B., Ing. M. K., Ing. M. A., S. D. a Ing. F. Č.,
- 13. marec 1991 - predsedu senátu krajského súdu prípis obžalovaného R. B. z 2. marca 1991 postúpil Krajskej prokuratúre Bratislava. Toho istého dňa boli požiadaní obhajcovia JUDr. V. V., JUDr. I. K., JUDr. J. Z., JUDr. V. V. a JUDr. Z. P. o zaslanie vyjadrenia, či naďalej budú zastupovať obžalovaných. Kancelária prípisy expedovala 13. marca 1991,
- 10. apríl 1991- krajský súd vyzval obžalovaného Ing. P. B., aby oznámil, či ho naďalej bude zastupovať JUDr. V. V.,
- 25. apríl 1991 - predseda senátu krajského súdu požiadal ÚZNV MS ČR B. a ÚZNV B. o zistenie dátumov narodenia svedkov a ich adries. Spis bol do kancelárie predložený (podľa pečiatky) 25. júna 1991 a kancelária žiadosti expedovala 26. júna 1991,
- 25. apríl 1991 - krajský súd ustanovil obžalovanému Ing. P. B. obhajcu,
- 25. apríl 1991- krajský súd nariadil termín hlavného pojednávania na 13. - 31. máj 1991. (hlavné pojednávanie bolo odročené z dôvodu vznesenia námietky zaujatosti obžalovaným S. D. proti predsedovi senátu),
- 13. máj 1991 - krajský súd uznesením rozhodol, že predseda senátu, nie je vylúčený z vykonávania procesných úkonov,
- 22. máj 1991- krajský súd oznámil svedkom a znalcom, že pojednávanie sa ruší. Súčasne boli cestou obecných úradov zisťované adresy svedkov,
- 22. máj 1991- uznesením boli do konania pribratí znalci Doc. MUDr. J. F. a MUDr. Ľ. K. na vypracovanie znaleckého posudku obžalovaného R. B.,

- 29. júl 1991 - predseda senátu oznámil Mestskej prokuratúre B., že hlavné pojednávanie bolo z dôvodu nutnosti vykonania znaleckého dokazovania odročené na neurčito. Kancelária prípis expedovala 15. augusta 1991,
- 12. september 1991- znalec MUDr. J. F. oznámil predsedovi senátu, že pozorovanie obžalovaného R. B. na Psychiatrickej klinike LFUK v B. začalo 6. septembra 1991,
- 5. marec 1992 - krajskému súdu bol zaslaný znalecký posudok z odvetvia psychiatrie o psychickom stave obžalovaného R. B.,
- 17. apríl 1992 - úprava sudcu V. V., „spis sa nemôže zapožičať Mestskej prokuratúre B. dôvodu, že vec nebola právoplatne skončená“,
- 20. august 1992 - predseda senátu nariadil termín hlavného pojednávania na 14. september 1992 - 2. október 1992,
- Na č. 1. 225 trestného spisu sa nachádza vyjadrenie advokáta JUDr. I. K., ktorý zastupuje obžalovaného J. L. s tým, že menovaný ide na kúpeľnú liečbu od 9. septembra 1992. V trestnom spise sa nachádza obálka, na ktorej je napísané: „zrušenie termínu HP od 14. septembra - 2. októbra 1992“,
- 27. október 1992 - krajský súd nariadil nový termín hlavného pojednávania na 17. november - 7. december 1992,
- 3. december 1992 - pokračovalo sa v hlavnom pojednávaní, ktoré však bolo z dôvodu neprítomnosti prísediaceho (telefonicky ospravedlnený z dôvodu práceneschopnosti) odročené na neurčito,
- 7. december 1992 - bolo vypracované uznesenie o prerušení trestného stíhania obžalovaného R. B., kancelária rozhodnutie opísala a expedovala 10. decembra 1992;
- 6. júl 1993 - termín hlavného pojednávania určený na 6. september - 17. september 1993 bol odročený na neurčito,
- 7. február 1994 - predseda senátu nariadil termín pojednávania na 21. február 1994 -25. február 1994,
- 25. február 1994 - pojednávanie bolo z dôvodu neprítomnosti súdneho znalca Doc. MUDr. V., CSc., odročené na neurčito,
- 28. november 1994 - termín hlavného pojednávania bol nariadený na 13. - 14. február 1995. Pojednávanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti svedkov M. a J. H. na neurčito,
- 21. júl 1995 - krajským súdom bolo nariadené pojednávanie na 16. októbra 1995,

- 9. október 1995 - JUDr. E. J. obhajkyňa obžalovaného Ing. M. A. oznámila krajskému súdu, že približne do 31. marca 1996 bude na materskej dovolenke, a preto sa nemôže zúčastniť pojednávania,
- 10. október 1995 - hlavné pojednávanie bolo úpravou predsedu senátu zrušené s tým, že spis treba dať na lehotu do 31. marca 1996,
- 15. apríl 1996 - krajským súdom bol nariadený termín pojednávania na 3. júl 1996,
- 27. máj 1996 - hlavné pojednávanie bolo predsedom senátu zrušené z dôvodu, že JUDr. E. J. prípisom z 23. mája 1996 oznámila krajskému súdu, že vypovedala obžalovanému Ing. M. A. plnú moc. Súčasne bol obžalovaný Ing. M. A. vyzvaný, aby súdu predložil plnú moc nového obhajcu,
- 20. november 1996 - obhajkyňa obžalovaného S. D. JUDr. L. H. oznámila krajskému súdu, že obžalovaného už nebude ďalej obhajovať, vzhľadom na zánik splnomocnenia,
- 1. január 1997- zákonný sudca V. V. prešiel vykonávať sudcovské povolanie na Krajský súd v Trnave,
- 21. február 1997 - vec bola pridelená predsedovi senátu JUDr. Š. G. ako zákonnému sudcovi a z dôvodu ustanovenia nových sídiel a obvodov súdov bola evidencia spisu upravená tak, že pred číslami konania bola vsunutá značka Z-2, t. j. Z-2-1 T 36/90,
- 11. február 1998 - predseda senátu JUDr. Š. G. dal dotazy na obhajcov obžalovaných, kancelária dotazy expedovala 26. februára 1998,
- 4. marec 1998 - krajský súd vyzval obžalovaného S. D., aby si zvolil obhajcu. Kancelária prípis expedovala 5. marca 1998,
- 21. máj 1998 - krajský súd opätovne žiadal vyjadrenia od obžalovaných, ich obhajcov a zisťoval pobyt obžalovaného S. D. Kancelária prípisy expedovala 22. mája 1998,
- 20. október 1998 - opatrením sp. zn. Spr. 3044/98 bola trestná vec pridelená JUDr. P. Š. Súčasne bol určený člen senátu JUDr. M. P. z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti predsedu senátu JUDr. Š. G. Toto opatrenie však bolo zrušené z dôvodu ukončenia práceneschopnosti zákonného sudcu,
- 5. november 1998 - obžalovaný Ing. M. A. podal žiadosť na zmenu senátu - námietka zaujatosti senátu,
- 17. február 1999- k námietke zaujatosti obžalovaného sa vyjadril JUDr. Š. G.,
- 3. marec 1999 - spis bol predložený najvyššiemu súdu z dôvodu námietky zaujatosti

obžalovaného Ing. M. A.,

- 31. marec 1999 - spis bol z najvyššieho súdu vrátený (JUDr. Š. G. nebol najvyšším súdom vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania),

- 2. august 1999 - trestný spis sp. zn. Z-2-1 T 36/90 bol z dôvodu rozhodnutia ministra spravodlivosti Slovenskej republiky o dočasnom zastavení výkonu funkcie sudcu JUDr. Š. G. (od 20. júla 1999) pridelený predsedovi senátu JUDr. P. H. a bola určená aj členka senátu JUDr. I. Z. (JUDr. P. H. vo veci nevykonal žiadny úkon pričom bol od 1. mája 2000 preložený na výkon funkcie sudcu na najvyšší súd),

- 2. máj 2000 - trestná vec bola pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. J. S.,

- 5. september 2000 - JUDr. J. S. sa vzdala funkcie predsedu senátu,

- 3. október 2000 - trestná vec bola opätovne pridelená zákonnému sudcovi JUDr. Š. G.,

- 7. február 2002 - opatrením predsedníčky krajského súdu sp. zn. Spr. 3048/2002 boli trestné veci sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a sp. zn. Z-2-1 T 90/92 pridelené zákonnej sudkyňi JUDr. S. S. (v čase pridelenia bola trestná vec obvineného R. B. stále vylúčená na samostatné konanie),

- 26. apríl 2002 - termín hlavného pojednávania bol krajským súdom nariadený na 25. - 28. jún 2002, 10. - 13. september 2002 a 1. - 4. október 2002,

- Hlavné pojednávanie nariadené na 25. - 28. jún 2002 bolo odročené pre kolíziu záujmov (obhajca obvineného Ing. M. K. JUDr. K. B. sa na hlavné pojednávanie nedostavil s tým, že splnomocnil na zastupovanie obhajcu obvineného Ing. P. B. - JUDr. V. K. Dôvody kolízie boli tie, že obvinený Ing. M. K. v prípravnom konaní obvineného Ing. P. B. usvedčoval, takéto zastúpenie nebolo možno akceptovať. Obhajcovi bola daná pokuta vo výške 30 000 Sk). Ďalším dôvodom odročenia bolo to, že obvinený Ing. M. K. dňa 26. júna 2002 splnomocnil obhajcu JUDr. I. K. na jeho zastupovanie, ktorý však nemal možnosť oboznámiť sa s rozsiahlym spisovým materiálom, čím by došlo k porušeniu práva na obhajobu,

- V mesiaci august 2002 boli urobené opatrenia za účelom zisťovania adres svedkov,

- 4. september 2002 - tlmočníčke bolo zaslané dožiadanie do Francúzska - doručenie predvolania pre svedkyne z Francúzska S. a L. C. Očakávaná odpoveď bola stanovená na koniec roka 2002, preto bol ďalší termín hlavného pojednávania určený na 14. - 17. január 2003 a 4. - 7. február 2003,

- 10. - 13. september 2002 - hlavné pojednávanie prebiehalo výsluchmi obžalovaných,
- 1. - 4. októbra 2002 – sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, na ktorom krajský súd vypočul časť svedkov (28),
- 21. október 2002 - krajský súd pribral do konania súdnu znalkyňu MVDr. F., za účelom vyjadrenia sa k zaisteným pachovým stopám,
- 14. - 17. január 2003 - na hlavnom pojednávaní krajský súd vypočul ďalších 16 svedkov,
- 4. február 2003 - na hlavnom pojednávaní boli vypočuté svedkyne z Francúzska a súdny znalec z odboru zdravotníctva (pojednávanie v dňoch 5. - 7. februára 2003 sa nekonalo pre práceneschopnosť predsedníčky senátu). Hlavné pojednávanie bolo odročené na 18. - 21. marec 2003. Toto však muselo byť odročené z dôvodu hospitalizácie prísediaceho,
- V dňoch 23. – 26. septembra 2003, 21. - 24. októbra 2003, 1. - 2. decembra 2003 a 15. - 16. januára 2004 sa uskutočnili na krajskom súde hlavné pojednávania,
- 20. január 2004 - krajský súd vo veci vyniesol odsudzujúci rozsudok,
- 23. apríl 2004 - na základe odvolania obžalovaných a krajského prokurátora bola vec predložená najvyššiemu súdu na rozhodnutie.

2. Chronológia úkonov vo veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. Z-2-1 T 90/92

- 20. november 1992 - na neverejnom zasadnutí bolo rozhodnuté o prerušení trestného stíhania ohľadne obžalovaného R. B. Súčasne v zápisnici z hlavného pojednávania zo 7. novembra - 7. decembra 1992 sa trestná vec obžalovaného R. B. vylúčila na samostatné konanie a bola zapísaná pod sp. zn. 1 T 90/92 (predseda senátu V. V.),
- 7. december 1992 - krajským súdom bolo vypracované uznesenie o prerušení trestného stíhania obžalovaného R. B., kancelária rozhodnutie opísala a expedovala 10. decembra 1992,
- 24. február 1997 - úradný záznam predsedu senátu JUDr. Š. G., v ktorom konštatuje, že vo veci od roku 1997 konal predseda senátu V. V., ktorý začiatkom roku 1997 odišiel pracovať na Krajský súd v Trnave,
- 19. jún 1997 - úradný záznam predsedu senátu, v ktorom konštatuje, že od 20. marca 1997 do 18. júna 1997 bol práceneschopný a súčasne požiadal trestnú kanceláriu o zažurnalizovanie spisu,

- 16. október 1997 - úradný záznam predsedu senátu, podľa ktorého sa telefonicky spojil s Doc. MUDr. J. F. za účelom dohodnutia termínu konzultácie otázky ďalšieho postupu voči obžalovanému R. B., najmä na závery znaleckého posudku z odvetvia psychiatrie vypracovaného 20. februára 1992, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie krajského súdu z 20. novembra 1992 a vec obžalovaného R. B. bola vylúčená na samostatné konanie a vzhľadom na 5-ročný časový odstup navrhol vypracovať nový znalecký posudok,
- 16. október 1997 - úprava predsedu senátu, aby bol na informatívny výsluch na 23. október 1997 predvolaný obžalovaný R. B.,
- 23. október 1997 - obžalovaný R. B. sa dostavil na informatívny výsluch. Toho istého dňa je aj úprava predsedu senátu adresovaná Doc. MUDr. J. F. Kancelária prípis expedovala 28. októbra 1997. Správa bola urgovaná predsedom senátu 17. decembra 1997 a kanceláriou expedovaná 22. decembra 1997,
- 7. január 1998 - znalec Doc. MUDr. J. F. zaslal vyjadrenie predsedovi senátu,
- 23. január 1998 - predseda senátu vyzval znalca Doc. MUDr. F.,
- 21. máj 1998 - predseda senátu opätovne vyzval znalca Doc. MUDr. F.,
- 21. máj 1998 - krajský súd ustanovil obhajcu obžalovanému R. B., kanceláriou expedované 22. mája 1998,
- 20. október 1998 - opatrením predsedníčky krajského súdu Spr. 3044/98 bola trestná vec pridelená predsedovi senátu JUDr. P. Š. (za člena senátu bol určený sudca JUDr. M. P.),
- 5. november 1998 - predseda senátu JUDr. P. Š. nariadil neverejné zasadnutie na 10. november 1998,
- 10. november 1998 - na pojednávaní bolo nariadené skúmanie duševného stavu obžalovaného R. B.,
- 10. november 1998 - krajský súd ustanovil súdnych znalcov z odboru psychiatrie o podanie znaleckého posudku o duševnom stave obžalovaného R. B.,
Opatrenie na č. 1. 126 bolo zrušené a trestná vec bola pridelená zákonnému sudcovi JUDr. Š. G.,
- 8. apríl 1999 - trestný spis bol zaslaný súdnym znalcom MUDr. Ľ. K. a Doc. MUDr. J. F. na vypracovanie znaleckého posudku,
- 16. február 2000 - trestný spis bol vrátený súdnymi znalcami po vypracovaní znaleckých posudkov,

- Od júna 1999 bola trestná vec, vzhľadom na pozastavenie sudcovskej funkcie JUDr. Š. G., pridelená predsedovi senátu JUDr. P. H., ktorý bol od 15. apríla 2000 preložený na najvyšší súd,
- 2. máj 2000 - trestná vec bola pridelená JUDr. J. S., ktorá sa ku 30. septembra 2000 vzdala funkcie predsedníčky senátu (vec bola opätovne pridelená JUDr. Š. G., ktorý však do februára 2002 neurobil v merite veci žiadny úkon a vec bola pridelená JUDr. S. S.),
- 5. apríl 2002 - krajský súd zisťoval miesto pobytu súdneho znalca MUDr. Ľ. K. Po zistení jeho pobytu ho 24. apríla 2002 vyzval, aby sa skontaktoval so znalcom Doc. MUDr. F.,
- 16. máj 2002 - súdnemu znalcovi Doc. MUDr. F. bol zaslaný prípis, aby krajskému súdu oznámil, či sa stretol so súdnym znalcom MUDr. Ľ. K. Krajský súd zároveň vyzval obžalovaného R. B., aby oznámil mená ošetrojúcich lekárov,
- 30. máj 2002 - krajský súd vyzval súdneho znalca MUDr. Ľ. K., aby sa skontaktoval s predsedníčkou senátu,
- 14. jún 2002 - súdny znalec MUDr. Ľ. K. sa dostavil na krajský súd a po osobnom telefonickom dohovore s Doc. MUDr. J. F. súdni znalci prisľúbili aktualizovať závery znaleckého posudku ohľadne spôsobilosti obžalovaného R. B. chápať zmysel trestného konania,
- 19. august 2002 - krajskému súdu bol doručený aktualizovaný znalecký posudok súdnych znalcov MUDr. Ľ. K. a Doc. MUDr. J. F. so záverom, že obžalovaný R. B. naďalej trpí psychickou poruchou, ktorá mu znemožňuje účasť na hlavnom pojednávaní,
- 27. február 2003 - uznesením krajského súdu bol do konania pribratý znalecký ústav - Lekárska fakulta Univerzity Komenského B. (ďalej len „ústav“) za účelom zistenia, či je obvinený spôsobilý chápať zmysel trestného konania,
- 1. apríl 2003 - spis bol krajským súdom odoslaný ústavu, kde sa aj v súčasnosti nachádza.

Od 1. apríla 2003 krajský súd vo veci nevykonal žiadne úkony.

3. Chronológia úkonov vo veci vedenej najvyšším súdom pod sp. zn. 4 To 36/2004

- 23. apríl 2004 - spis bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní obžalovaných a krajského prokurátora proti rozsudku krajského súdu sp. zn. Z-2-1 T 36/90

z 20. januára 2004,

- od 28. apríla 2004 do 8. novembra 2004 - obžalovaní a obhajcovia sedemkrát dopĺňali dôvody odvolania obžalovaných,

- 3. máj 2006 - pojednávanie bolo odročené, pretože obvinený Ing. M. A. vypovedal splnomocnenie obhajcovi JUDr. K. a zvolil si nového obhajcu JUDr. K., ktorý sa na pojednávanie nedostavil. Následne bol určený termín pojednávania na 27. september 2006.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a sp. zn. Z-2-1 T 90/92 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 36/04 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky, v procesnom postavení poškodenej, na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citel'ného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha predmetných závažných trestných činov si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania, vrátane poškodenej strany.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o predmetných trestnoprávných záležitostiach predstavuje určitý stupeň faktickej zložitosti súvisiaci najmä s rozsahom potrebného dokazovania, nevyhnutnosťou znaleckého dokazovania a najmä už z dôvodu odstupe času viac ako tridsiatich rokov, ktorý uplynul od spáchania skutku. Doterajší neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutých konaní však ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub faktickej zložitosti prerokovávanej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmaných veciach, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v týchto konaniach k zbytočným priet'ahom, teda doterajšia dĺžka napadnutých konaní nebola vyvolaná správaním sťažovateľky.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu a najvyššieho súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a všetky okolnosti daného prípadu. Predovšetkým poukazuje na to, že nemohol prehliadnúť, že skutky, pre ktoré bola podaná obžaloba, ktorá je predmetom posudzovaných konaní sa stali v roku 1976, teda pred tridsiatimi rokmi, ale aj napadnuté konania sa začali skôr, ako začal ústavný súd zabezpečovať individuálnu ochranu základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb (15. február 1993) a skôr ako sa stal pre Slovenskú republiku záväzný dohovor (18. marec 1992), keď ČSFR ratifikovala dohovor a uznala právo na individuálnu ochranu podľa čl. 25 dohovoru (Slovenská republika, ako nástupnícky štát prevzala tento záväzok s účinnosťou od 1. januára 1993).

Ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovateľkou označené súdne konania, ktoré v dôsledku postupu krajského súdu trvali tak dlho, ako je tomu v danom prípade, možno už len na základe jeho posúdenia ako celok považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo

na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 66/03, I. ÚS 73/06).

3.1 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu predovšetkým vo veci vedenej pod sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a konštatuje, že konanie v tejto veci od roku 1990, keď bola vec vrátená krajskému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie do vydania meritórneho rozhodnutia (rozsudku) 20. januára 2004, trvalo viac ako trinásť rokov. Táto dĺžka konania je zjavne neprimeraná.

Krajský súd pritom v danej veci bol opakovane aj dlhodobo nečinný, a to napr. od 15. februára 1993 do 7. februára 1994 (dvanásť mesiacov), od 25. februára 1994 do 28. novembra 1994 (deväť mesiacov), od 27. mája 1996 do 11. februára 1998 (dvadsať mesiacov) a od 31. marca 1999 do 26. apríla 2002 (tridsaťsedem mesiacov). Uvedená nečinnosť krajského súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas najmenej sedemdesiatosem mesiacov krajský súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa účastníci tohto trestného konania, vrátane poškodenej sťažovateľky nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02).

Uvedené obdobia najmenej 6,5 rokov nečinnosti krajského súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu neospravedlniteľné a netolerovateľné, keďže svojimi dôsledkami v kontexte tridsiatich rokov od spáchania obžalobného skutku môžu nadobudnúť charakter odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). K týmto zbytočným prietahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu.

Okrem uvedeného ústavný súd osobitne prihliadol na to, že vo svojom rozhodnutí II. ÚS 32/03 z 12. novembra 2003 už prikázal krajskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v tomto konaní bez zbytočných

prieťahov, napriek tomu postup v danej veci nebol organizovaný tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená.

3.2 Pokiaľ ide o vec vedenú pod sp. zn. Z-2-1 T 90/92 (vec obžalovaného R. Brázdu), konanie bolo 20. novembra 1992 právoplatne prerušené. V tejto súvislosti ústavný súd zastáva názor, že ide o procesný postup, ktorý je zákonom dovolený [podľa § 224 ods. 1, v spojení s § 173 ods. 1 písm. c) v tom čase platného a účinného Trestného poriadku (ďalej len „Trestný poriadok“) a je potrebné ho posudzovať podľa situácie, ktorá existovala v čase, keď sa realizovalo, a k posúdeniu ktorej majú zásadne lepšie predpoklady všeobecné sudy než ústavný súd, ohliadnuc od princípu subsidiarity, ktorým sa riadi jeho vzťah k všeobecným súdom a ktorému viac zodpovedá, aby ústavný súd, pokiaľ je to nevyhnutné, sám neposudzoval vhodnosť a účelnosť zvoleného procesného postupu. To však neznamená, že táto voľnosť je bez obmedzenia a ústavným súdom nekontrolovateľná. Aj uvedené ustanovenie § 224 ods. 1, v spojení s § 173 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, tak ako napokon každé zákonné ustanovenie, sa totiž musí vykladať a uplatňovať v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Keďže zo žiadneho ustanovenia ústavy nemožno vyvodit', že prerušením konania jeho účastník stráca právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, musí sa všeobecný súd pri uplatňovaní procesného postupu podľa uvedeného ustanovenia § 224 ods. 1, v spojení s § 173 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku spravovať preto aj požiadavkou, ktorá je obsiahnutá v článku 48 ods. 2 ústavy a ktorá tak, ako to bolo už vyššie uvedené, ukladá povinnosť prijať príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote, aj keď prekážka, pre ktorú sa konanie prerušilo, ešte nepominula (I. ÚS 21/00, I. ÚS 23/05).

Ústavný súd konštatuje, že napriek rešpektovaniu rozhodnutia krajského súdu o prerušení napadnutého konania, ktoré k dnešnému dňu trvá už takmer 14-rokov, nebolo možné v daných súvislostiach neprihliadnuť na skutočnosť, že krajský súd skutočnosť, či prekážka, pre ktorú sa napadnuté konanie prerušilo ešte nepominula, skúmal v prvom prípade až po takmer piatich rokoch (od 7. decembra 1992 až 16. októbra 1997 vykonal vo veci relevantný úkon). Okrem toho krajský súd síce opakovane ustanovil vo veci znalca

a 1. apríla 2003 zaslal spis ústavu za účelom vykonania znaleckého dokazovania, do dnešného dňa však ani po viac ako troch rokoch neurobil realizovanie svojho rozhodnutia.

Podľa názoru ústavného súdu aj uvedené obdobia nečinnosti krajského súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prieťahy v konaní, ktoré sú aj v kontexte tohto nesmierne dlhotrvajúceho konania z ústavnoprávneho aspektu neospravedliteľné a netolerovateľné. K týmto zbytočným prieťahom pritom tiež nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu.

3.3 Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaniach krajského súdu vedených pod sp. zn. Z-2-1 T 36/90 a sp. zn. Z-2-1 T 90/92 tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

3.4 Sťažovateľka namietala aj porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva garantovaného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 36/04.

Ako to z chronológie úkonov v uvedenej veci (pozri 3. bod II. časti tohto nálezu) vyplýva, spis bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní obžalovaných a krajského prokurátora 23. apríla 2004. Po opakovanom doplnení odvolaní a naštudovaní spisu členmi zákonného senátu najvyššieho súdu bolo vo veci nariadené pojednávanie na 3. máj 2006, ktoré však bolo odročené pre neprítomnosť obhajcu obž. Ing. M. A. V záujme zamedzenia prípadnej technickej obštrukcii, najvyšší súd ustanovil menovanému obžalovanému aj náhradného obhajcu.

Ústavný súd konštatuje, že nedostatky plynulosti (nariadenie pojednávania až po dvoch rokoch) tohto skutkovo náročného konania na najvyššom súde by samy osebe neznamenali porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného najmä v čl. 6 ods. 1

dohovoru, ale charakter porušenia tohto základného práva nadobudli v kontexte celkovej takmer šesťnásťročnej dĺžky tohto konania po zrušení rozsudku v predmetnej veci 19. októbra 1990, ktorá je vzhľadom na čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj čl. 48 ods. 2 ústavy zjavne neprimeraná.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj najvyšším súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 36/04, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3 prikázal najvyššiemu súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde vo veci vedenej pod sp. zn. 4 To 36/04 konať bez zbytočných prietáhov.

5. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 000 Sk, ktoré odôvodnila aj tým, že *„viac ako 29 rokov trvajúce konanie neumožnilo sťažovateľke sa psychicky zotaviť a usporiadať svoj život. Dnes je skutočnosť neprimerane dlhého konania pre sťažovateľku rovnakým zásahom do jej osobnostných práv ako bolo samotné zavraždenie jej dcéry. Zásah pričítateľný štátu má už takmer rovnakú intenzitu ako udalosť z roku 1976 spôsobená obžalovanými“*.

5.1 Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu, nie je pre sťažovateľku dostatočným

zadosťučením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, a najmä s prihliadnutím aj na povahu veci a celkovú dĺžku namietaného konania, považuje za primerané vo výške 650 000 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil a ktorý bol zaviazaný na zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia (t. j. v danom prípade krajský súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

5.2 Vo vzťahu k najvyššiemu súdu ústavný súd dospel k názoru, že vzhľadom k okolnostiam danej veci, najmä na náročnosť prejednávanej veci a doterajšiu dĺžku konania pred najvyšším súdom, je pre sťažovateľku dostatočným zadosťučením aj konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázanie najvyššiemu súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto sťažovateľke vo vzťahu k napadnutému konaniu najvyššieho súdu nepriznal finančné zadosťučinenie.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri výpočte uplatnených trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, podľa ktorého odmena za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2004 je 4 534 Sk a hodnota režijného paušálu je 136 Sk. Podľa ustanovení § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. odmena za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 je 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu je 150 Sk a odmena za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 je 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu je 164 Sk.

Sťažovateľke patrí náhrada trov právneho zastúpenia za úkony, ktoré vykonala advokátka JUDr. L. K., a to dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2004 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu), vo výške 9 068 Sk a dvojnásobok režijného paušálu vo výške 272 Sk a za jeden úkon uskutočnený v roku 2005 (vyjadrenie z 21. septembra 2005) vo výške 2 501 Sk a režijný paušál vo výške 150 Sk, t. j. spolu vo výške 11 991 Sk. Sťažovateľke patrí náhrada trov aj za úkony, ktoré vykonala advokátka JUDr. I. R., a to za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2005 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie doplnenia sťažnosti) vo výške 5 002 Sk a dvojnásobok režijného paušálu vo výške 300 Sk, a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 (vyjadrenie z 29. júna 2006) vo výške 2 730 Sk a režijný paušál vo výške 164 Sk, plus 19 % DPH, t. j. spolu vo výške 9 754 Sk.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a pretože ťažisko porušenia označených základných práv tkvelo predovšetkým v postupe krajského súdu, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej výške celkovo v sume 21 745 Sk tak, ako je to uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2006